This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Dette er en digital kopi af en bog, der har været bevaret i generationer på bibliotekshylder, før den omhyggeligt er scannet af Google som del af et projekt, der går ud på at gøre verdens bøger tilgængelige online.

Den har overlevet længe nok til, at ophavsretten er udløbet, og til at bogen er blevet offentlig ejendom. En offentligt ejet bog er en bog, der aldrig har været underlagt copyright, eller hvor de juridiske copyrightvilkår er udløbet. Om en bog er offentlig ejendom varierer fra land til land. Bøger, der er offentlig ejendom, er vores indblik i fortiden og repræsenterer en rigdom af historie, kultur og viden, der ofte er vanskelig at opdage.

Mærker, kommentarer og andre marginalnoter, der er vises i det oprindelige bind, vises i denne fil - en påmindelse om denne bogs lange rejse fra udgiver til et bibliotek og endelig til dig.

Retningslinjer for anvendelse

Google er stolte over at indgå partnerskaber med biblioteker om at digitalisere offentligt ejede materialer og gøre dem bredt tilgængelige. Offentligt ejede bøger tilhører alle og vi er blot deres vogtere. Selvom dette arbejde er kostbart, så har vi taget skridt i retning af at forhindre misbrug fra kommerciel side, herunder placering af tekniske begrænsninger på automatiserede forespørgsler for fortsat at kunne tilvejebringe denne kilde.

Vi beder dig også om følgende:

- Anvend kun disse filer til ikke-kommercielt brug
  Vi designede Google Bogsøgning til enkeltpersoner, og vi beder dig om at bruge disse filer til personlige, ikke-kommercielle formål.
- Undlad at bruge automatiserede forespørgsler
  Undlad at sende automatiserede søgninger af nogen som helst art til Googles system. Hvis du foretager undersøgelse af maskinoversættelse, optisk tegngenkendelse eller andre områder, hvor adgangen til store mængder tekst er nyttig, bør du kontakte os. Vi opmuntrer til anvendelse af offentligt ejede materialer til disse formål, og kan måske hjælpe.
- Bevar tilegnelse
  Det Google-"vandmærke" du ser på hver fil er en vigtig måde at fortælle mennesker om dette projekt og hjælpe dem med at finde yderligere materialer ved brug af Google Bogsøgning. Lad være med at fjerne det.
- Overhold reglerne
  Uanset hvad du bruger, skal du huske, at du er ansvarlig for at sikre, at det du gør er lovligt. Antag ikke, at bare fordi vi tror, at en bog er offentlig ejendom for brugere i USA, at værket også er offentlig ejendom for brugere i andre lande. Om en bog stadig er underlagt copyright varierer fra land til land, og vi kan ikke tilbyde vejledning i, om en bestemt anvendelse af en bog er tilladt. Antag ikke at en bogs tilstedeværelse i Google Bogsøgning betyder, at den kan bruges på enhver måde overalt i verden. Erstatningspligten for krænkelse af copyright kan være ganske alvorlig.

Om Google Bogsøgning

Det er Googles mission at organisere alverdens oplysninger for at gøre dem almindeligt tilgængelige og nyttige. Google Bogsøgning hjælper læsere med at opdage alverdens bøger, samtidig med at det hjælper forfattere og udgivere med at nå nye målgrupper. Du kan søge gennem hele teksten i denne bog på internettet på `http://books.google.com`

3 3433 07591565 6

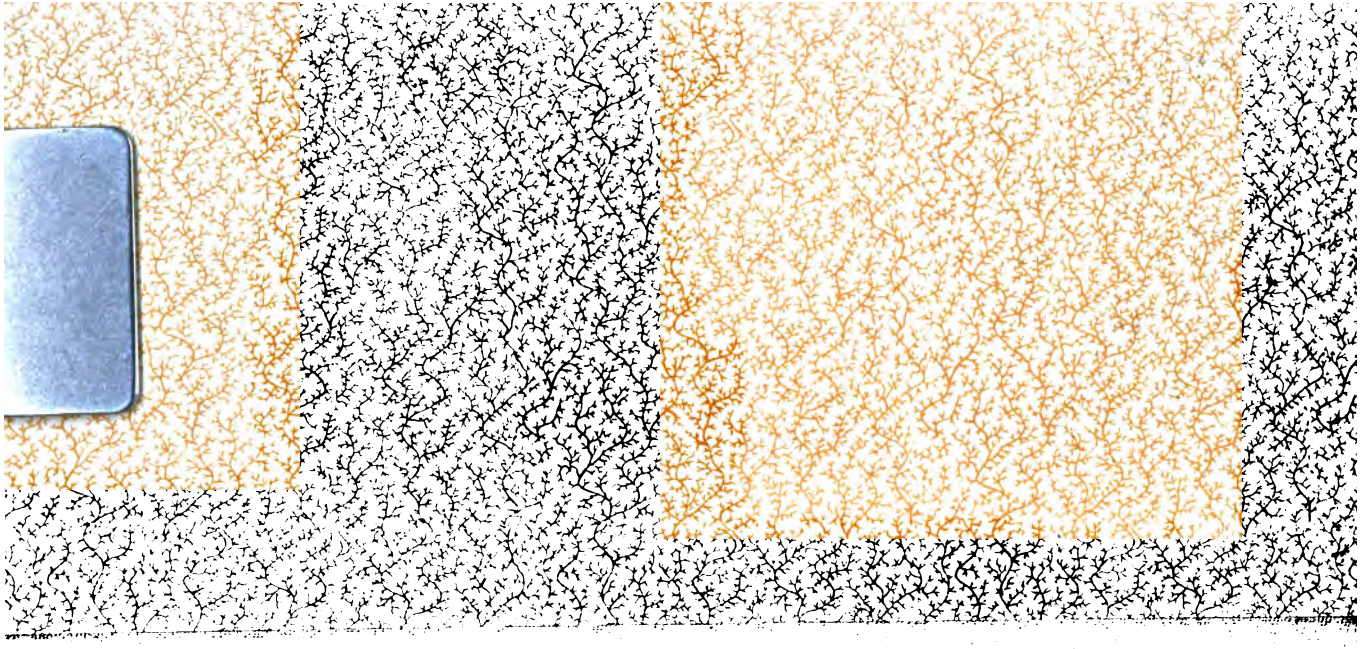

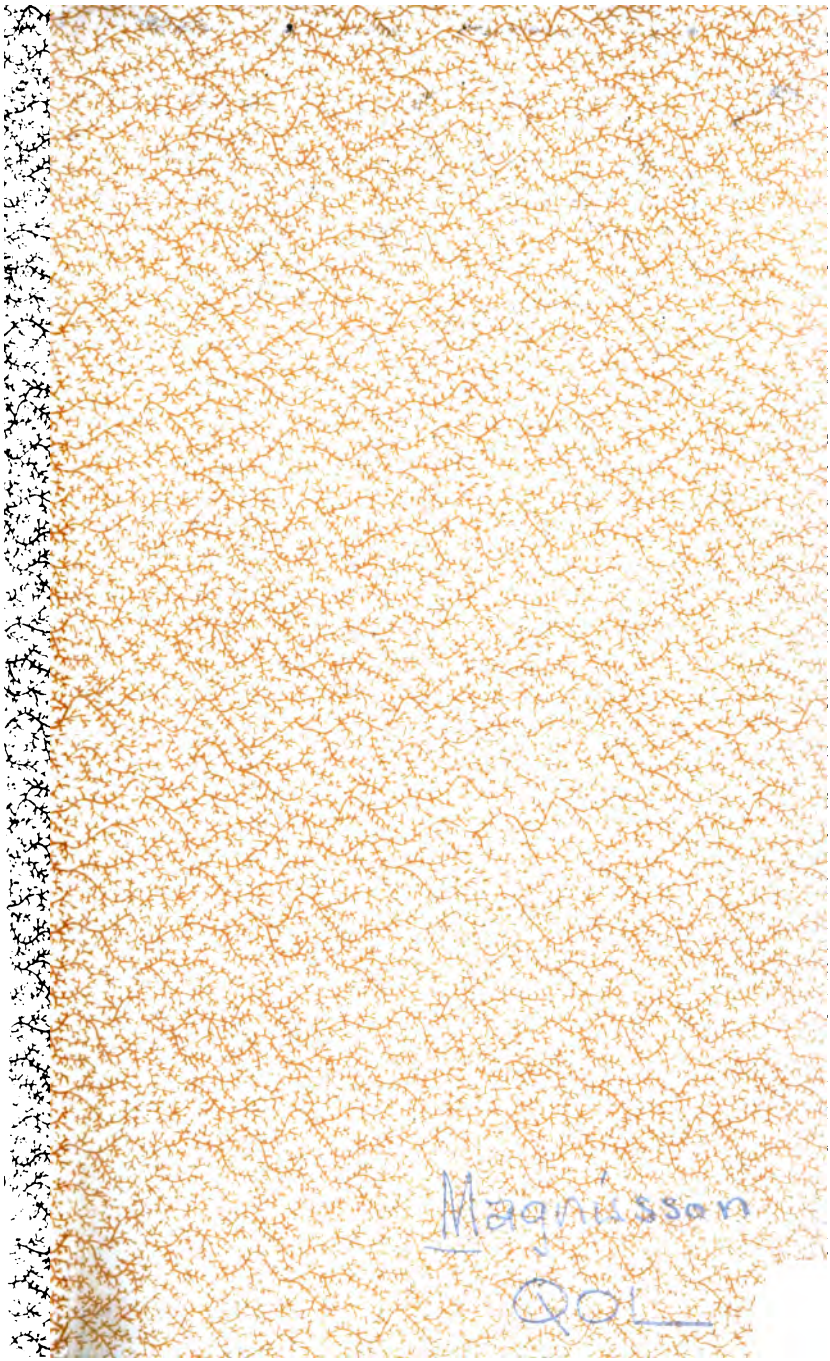
Magnusson
QC

(Magnusen)
QOL

Udsigt

over

den kaukasiske Menneskestammes ældste Hjemsted og Udvandringer.

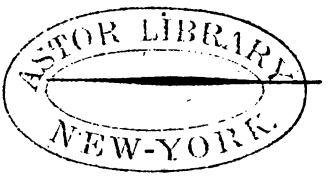

Fremstilt i en Indledning til Forelæsninger over den nordiske Mythologie og de dertil hörende eddiske Sange — 4de Vinter-Cursus (1818-19)

ved

Finn Magnusen

Professor og Medlem af den Kongelige Commission for Oldsagers Opbevaring.

NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Kjöbenhavn.

Paa den Gyldendalske Boghandlings Forlag.

1818.

L.P.14

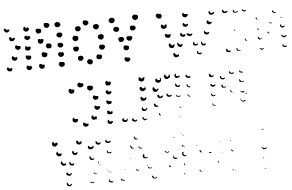

I min förſte Indledning, der findes trykt i Maanedsskriftet Athene for Februar 1816, har jeg kortelig forklaret hvad Eddaerne, disse tvende Hovedkilder til vor Kundskab om den skandinaviske Mythologie, egentlig ere, ſamt sögt at give rigtigt Begreb om deres Oprindelse, Alder og Beskaffenhed m. m. Der har jeg tillige givet nogle hiſtoriske Vink om vort Nordens Befolkning fra Asien, iſær Persiens og Indiens Nabolag, ſamt Aarsagerne til den store Lighed mellem vort og hine fjærne Landes ældgamle Troesſyſtemer.

I Indledningen til det nælte Cursus, ſom ligeledes er trykt i Maanedsskriftet ny Minerva for 1817, tog jeg mig den Frihed, at foredrage forskjellige anseete udenlandske Lærdes Vidnesbyrd om vor Mythologies Fortreffelighed og dens paafaldende Overeensstemmelſe med de sydasiatiske Folkeslags bekjendte Sagn og Meninger m. m. Disse Satser ere og tildeels blevne udviklede af Hr. Professor Nyerup i hans Indledning til Forelæsninger over den nordiske Mythologies Studiums Skjæbne, indrykt i nysnævnte Maanedsskrift for f. A. Nu maatte det være mig tilladt her forelöbigen, men i al muelig Korthed at omhandle, Aarsagerne til den Lighed, som de indisk-perſiske

Religionssystemer have med andre Asiens, Afrikas og Europas ældste Nationers i Almindelighed og vore nordiske i Særdeleshed.

Hele Asien igjennemskjæres, i Hovedretningen fra Öst til Vest, af en uhyre Bjergkjæde, som vi kunne kalde den kaukasiske, da de gamle Græker betegnede den Deel deraf, som mod Syden grændser til Indien og Persien, med Navnet Kaukasus, skjönt vi egentlig give, ligesom de Gamle ogsaa gjorde, denne Benævnelse til dens vestligste Deel, liggende mellem det kaspiske og sorte Hav. — Hin indiske Fjeldstrækning, hvis höjeste Deel nu bærer Navnet *Hindu-Kusch*, eller det Indiske *Kaukasus*, kaldtes og i gamle Dage Imaus og de emodiske Bjerge, men nu af Inderne Himala eller Himalaya, Snee- eller Himmelbjergene, og indbefatter, efter de nyeste Observationer, vor Jordklodes höjeste Fjeldspidser, hvilke man forhen har sat mellem Cordilleras- eller Andes-Bjergene i Sydamerica. — Saavel Geologernes af Öjesynet bekræftede Undersögelser, som Bibelens hellige Vidnesbyrd og alle Folks enstemmige Traditioner lære os, at Jorden engang har været bedækket med Vand og at dens Befolkning har fra dc höjeste Egne udbredt sig over de lavere Lande. Naturen selv viser os Rimeligheden af denne Sætning og Historien bekræfter den. Justin har i sin 2 B. 1 Cap. opbevaret os Oldtidens almindelig antagne Mening, at den Deel af Skythien, der indbefattedes i hin berömte Fjeldstrækning, var den i hele Verden tidligst beboede Egn; — kun Ægypterne, der overhoved tillagde sig og sin

Stat overordentlig Ælde, vovede at modsige den, men Skytherne gjendrev deres Indvendinger netop med hin Erfaringssætning, at Skythien var Verdens höjeste Land, og följelig det hvor Menneskene vare först oprundne, enten saa Jorden var bleven til af Vand, og följelig först opkommet i de Egne, eller af Ild, da denne först maatte være bleven standset ved de överste Luftregioners Kulde. Den nærmere Udvikling af disse Grunde kan efterlæses hos Forfatteren selv. Vist er det, at de ældgamle indisk-persiske Folk have sat Jordens, Under-Gudernes og Menneskenes förste Fremkomst paa hine skytiske Bjerge *) og at disse Traditioner kunne vel forenes med Grækernes Myther og Sagn, ja endog historisk med Skandinavernes ældste Beretninger.

Det er bekjendt, at Menneskene deles i forskjellige Hovedslægter, hvis Oprindelse det er umueligt at forklare eller bevise af Historien. — Den ypperste af dem er sikkerlig den saakaldte kaukasiske, der vistnok er udsprungen fra en fælles Stamme, og det er netop dens endnu i det store Kaukasus befindtlige Underart, der ansees for at være i Legemsskabning den skjönneste og fuldkomneste af alle Mennesker. — Til denne Stamme hörte uden Tvivl de *Indoskythers*,

*) De lærdeste Bibelfortolkere have været enige i at söge Eden eller Paradis enten i det östlige eller vestlige Kaukasus. — Indernes og flere asiatiske Beretninger om Menneskenes förste Boliger stemme overeens med de bibelske paa en særdeles paafaldende Maade. —

som alt i den tidligste Oldtid vare berömte for Forstand og Kundskaber. De have da, efter de nyere Inders ensstemmige Tilstaaelse, udbredt sig fra de nordlige Fjelde til det egentlige Indien, og efterladt sig der de Mindesmærker, som forbause Nutiden og synes at trodse selve Evigheden. De delte sig i forskjellige Sekter der nævnes efter Boda *) og Brama. Den förste er bleven herskende paa den östlige indiske Halvö, paa de tilgrændsende Öer og Lande, i China, Tibet og en stor Deel af Tartariet, og har saaledes udbredt sig til det nordvestlige Europa langs Iishavets Strande, ja endog til selve Skandinavien. Den anden, beroende paa samme Grundvold, men adskilt ved et stort, rimeligvis politisk, Schisma, vandt efter lange Kampe med Bodaisterne, — der tilsidst bleve næsten ganske fordrevne af det egentlige Indien, — en fuldkommen Sejer i dette Land, og det var i dets nordlige Del at Grækerne, i Alexanders Tider, lærte Brachmanerne at kjende; — Grækernes Philosopher vare saa overbeviste om den Brachmaniske Troes höje Alder, at selv en Lucian erkjendte at alle Verdens Religioner nedstammede fra den — og denne Sætning synes til dels at bekræftes mere og mere ved de nyeste Tiders daglig voxende Opdagelser og Kundskaber i de östlige Landes Historie og Literatur. Vi maa anmærke herved: at endskjöndt den östlige indiske Halvöes herskende Beboere neppe ere af

*) Ellers ogsaa kaldet *Budha*, *Budda*, *Foden* — og med mangfoldige andre Navne.

samme Herkomst som de vestligere Inder, saa viser dog deres hellige Bali (eller Pali) Sprog, der er en Söster til Sanscrit, og hvori deres ældste Religionsböger ere skrevne, at Bodatroen er i Oldtiden bleven udbredt og forplantet ved et Folk der hörte til den store indisk-persisk-gothiske Stamme.

Persernes Folk og dets gamle Religion ere uden Tvivl af samme Oprindelse, men tidlig geraadede de i Uenighed og Krige med sine ældre Brödre, *Mederne*, der för modtoge Kulturens Velgjerninger, rimeligviis fra det östligere Bactra, men overlode sig med Tiden til den forföriske Vellyst og underkuedes snart af de stridbarere Perser. — Erobreren og den kongelige Stamme antoge, i det mindste til dels, den mediske Cultus, og Zoroasters eller Zerdushts Lære, der vistnok i Hovedsagen var Menneskenes ældste, men veeg i forskjellige Poster betydelig fra Bjerg-Skythernes og de senere Inders. De nye vældige persisk-mediske Monarker fattede snart det Forsæt at underkue den övrige Verden; ingen viste dem en kraftfuldere Modstand end Skythiens nordlige og östlige Broder- og Nabo-Folk. Efter at disse, muelig flere Gange, havde tilkjæmpet sig Herredömmet over Medien og maaske efter Justins o. fl. Fortællinger, over hele Asien, maatte selv den alvældige Cyrus bukke under for deres uovervindelige Tapperhed; den frafaldne Perser Parsodes stiftede desuden i de skythisk-kaukasiske Egne, med oprörske Landsmænds Hjelp, et mægtigt Rige, der siden, ligesom det fordum engelske Nordamerika i vore Dage, trodsede Moderlandets hele Magt.

Saaledes blev Fraskillelsen mellem Iran og Turan (Persien og Skythien) vedvarende gjennem Aarhundreders lange Rækker; et indgroet Had adskilte de oprindelige Broderfolk, og havde den vigtigste Indflydelse paa de gjensidige Religioner, skjönt disse forhen vare udsprungne fra en og den samme Kilde. Endnu i Dag er denne Overensstemmelse kjendelig, ligesaavel som den mellem katholsk og protestantisk Kristendom, men Virkningerne af hint Schisma og deres Gang falder tillige undertiden tydelig i Öinene. Saaledes betyder *Dev* eller *Div* Djævle, onde Aander og Afguder hos de Zoroastriske Parser, skjöndt disse Ord ere i Grunden de samme som Grækernes Δευς, Θεοι, Latinernes *Divi*, *Dii*, Skandinaverne *Diar*, *Tovi* de slaviske Folks *Dew*, *Diew*, Jndernes *Deva*, *Diva* o, s. v. — der alle betyde de egentlige og gode Guddomme. Forhen har jeg viist, at de kaukasiske Folk der stedse have været bekjendte under Navnet *Aser*, udbredte sig mod Vesten og at det er fra dem at Gotherne, og især de skandinaviske, følgelig ogsaa vi selv, egentligen nedstamme. De vare af fælles Oprindelse med Indoskyther og Perser; Historie, Tro og Sprog bevise denne hidindtil lidet bekjendte, men nu af alle kyndige Lærde antagne Sætning.

Efter at disse Bemærkninger först (nemlig i Aaret 1817) vare nedskrevne af mig, finder jeg en fuldstændig Bekræftelse derpaa i et yderst mærkværdigt og lærerigt Skrift, forfattet for mange Aar siden af en ærværdig Olding, Hofraad *Christian Gottlieb von Arndt*, men först udgivet i dette Aar af Dr. *Joh. Ludv.*

Klüber, under Titel: *Ueber den Ursprung und verschiedenartige Verwandtshaft der Europäischen Sprachen.* Forfatteren har især brugt den store russiske sammenlignende Ordbog over 201 Sprog, som Keiserinde Catharina den 2den lod udgive, og blandt hvis Medarbeidere han selv var. Ogsaa den berömte Pallas var, efter egne Undersögelser paa hans vidtlöftige Reiser, fuldkommen overtydet om vort gothisk-germaniske Hovedfolks Herkomst fra den store indisk-persisk-kaukasiske Bjergstrækning.

Ellers herskede der og i de ældste Tider en mangfoldig Forbindelse mellem Indien og Persien og deres bjergfulde Stammelande paa den ene, og Asiens samt Africas vestligere Riger paa den anden Side. Den er især bleven lagt for Dagen af Heeren, i hans fortræffelige Ideer over de fornemste gamle Folks Politik, Samqvem og Handel, hvis 3de meget forbedrede og forögede Udgave er udkommet 1815. Endskjöndt de *semitiske* Folks (især Hebræers, Syrers, Chaldæers og Arabers) Sprogarter ere i Bygningen meget afvigende fra de saakaldte *japhetiske* Folks, hvortil de persiske og de dyrkede indiske Tungemaal maa henföres, ligesaavel som vore gothiske, saa vise dog disse forskjellige Nationers lignende Legemsdannelse og Aandskræfter, ej at tale om saa mangfoldige Ord af samme Lyd og Betydning i selve Sprogene, at de höre til en Hovedstamme; af denne Grund maa man og forudsætte en oprindelig Lighed i Religionen. Denne finder virkelig Sted, dog især mellem den hebraiske paa den ene samt de renere indiske og per-

siske paa den anden Side. For Resten behöver jeg ikke her at udvikle de mangfoldige Sammenblandinger der opkom mellem Perser, Araber og Hebræer ved de förstes Krige og Erobringer; — især er de sidstes langvarige Fangenskab i de förstes Rige altfor bekjendt dertil; — kun er det ingen Under at mange persiske Begreber, Ord og Meninger ere derved blevne meddeelte Hebræerne.

Vel vare Phænicierne sandsynligst egentligen en semitisk Stamme, men man har dog mange, tildeels virkelig historiske Grunde til at formode, at en Deel af dem (maaske og Palæstinas övrige Indvaanere) ere komne fra det fjærne Öst senere end de andre semitiske Folk, men kunne vi end ikke antage dette, bliver det dog vist, at de i ældgamle Tider dreve stærk Handel paa Persien og Indien; dette samme var og Tilfældet med de ældste Babylonier eller Assyrier.

Ved Handelen og Folkenes deraf följende större Samqvem befordredes og udbredtes stedse Gudernes Cultus i de ældste Tider; de store Markedspladse sattes under deres Beskyttelse og bleve snart, ved berömte Templer, tillige Gjenstande for andægtige Pillegrimes Valfarter, ligesom Markedstiden gjerne indfaldt paa eller blev forbunden med de religieuse Fester. — Her er det ikke Sted til at gjentage Heerens mangfoldige hertil hörende interessante Bemærkninger; jeg vil kun nöjes med at tilföje: at den störste Fest i det hedenske Upsal, en af Sverrigs ældste Steder, ogsaa var forbunden med et almindeligt Marked for det hele

Rige og det samme har vel været Tilfældet ved de store danske nationale Sammenkomster i Lejre, Viborg (det hellige Bjerg eller Borg) Odinsve eller *Odinsey* (Odins Helligdom eller Ö) o. s. v. — Templer og Tinge eller Folkeforsamlinger vare stedse hellige i det gamle Norden; at forstyrre deres Fred blev til alle Tider anseet for en ugudelig og udædisk Handling. — Ogsaa den nordiske Handel var i de ældste Tider ikke saa ubetydelig som man i Almindelighed troer. Selv Österlandenes fjærneste Produkter ere blevne forhandlede her; derom vidne foruden Arabernes og Persernes egen Kundskab om det gamle Norden, erhvervet ved Handelsreiser, (udförligen lagt for Dagen af vor Prof. Rasmusen i en egen lærd Afhandling) de kostbareste Rögelser m. m. der stundum findes hos os i de hedenske Gravhöje; ikke at tale om de gamle österlandske og andre Mynter, der oftere ere fundne der i de nyere Tider, endskjöndt de fleste Kostbarheder uden Tvivl ere blevne borttagne for mange Aarhundrede siden. — Flere Grunde for denne Sætning er her hverken Tid eller Sted til at udvikle. —

Vi ville altsaa ikke opholde os ved denne os fremmede Gjenstand — men derimod kortelig berøre en anden, der ved förste Öjekast maatte synes os endmere uvedkommende, nemlig den af mange formodede Sammenhæng mellem Indiens og Ægyptens ældste Nationer. Antage vi at de indiske Herskerfolk ere af samme Stamme som vi Nordboere, kan dette Spörgsmaal ikke være os fuldkommen ligegyldigt.

Rudbeck har forlængst anmærket mange mærkværdige Overeensstemmelser mellem de ægyptiske, nordiske og andre Myther; med sit store glimrende Genie maatte han dog tit famle i Mörke, i det han sögte at opdage deres Oprindelse ad en urigtig Vej, fordi man i hans Tid ikke havde nogen tilstrækkelig Kundskab om de östasiatiske Folkefærds Literatur, eller deres og det gamle Ægyptens forbausende og endnu utrolig got vedligeholdte Mindesmærker. — Disse Oplysninger ere först blevne vore Tider til Deel, skjöndt vi rimeligviis endnu kun kunne skimte dem i Morgendæmringen af den klare Dag, der engang vil afslöre Östens længe skjulte videnskabelige Mysterier for det videbegjerlige Europa, hvis Kulturen kun ikke altfor tidlig vandrer herfra til de fjærne, i Virkeligheden daglig fremblomstrende hesperiske Haver. —

Wilford, Jones, Paolino, Polier, Ward o. fl. have nu oplyst den forunderligen nöiagtige Overensstemmelse mellem indisk og ægyptisk Mythologie, Religion og Statsforfatning. — Den förstnævnte har især desuden lagt for Dagen, at flere ældgamle indiske Skrifter omtale adskillige betydelige Udvandringer fra Indien til Nilen og Mizra (Mizraim eller Ægypten) i de ældste Tider, hvorved mægtige Stater vare blevne stiftede sammesteds. — Disse Beretninger ville vi finde at stemme overeens med de vestlige Skribentere, naar vi betragte hvad Herodot siger: at de östlige Æthioper vare oprindelige Indianere og at Strabo forsikkrer det samme om Mauritanerne, ikke at ommelde de gamle ægyptiske Traditioner, der ere opbe-

varede os ved Syncellus og Eusebius: at Indiske Colonier ere blevne i de ældste Tider stiftede i Ægypten. Endvidere maa vi lægge Mærke til, at dette Riges Cultur kom sönden fra, fra Meroë, en mægtig æthiopisk Stat, der længe var et af Hovedsæderne for den arabisk-indiske Handel; her vidne endnu gigantiske Monumenter, der ligne de ægyptiske, om Fortidens Herlighed og Kunst. — Herfra dreves der fordum stærk Kjöbmandskab med det lykkelige Arabien, hvis bestandige Samqvem med Indien er noksom bekjendt. Ingen Handel i Verden er mere begunstiget af Naturen end denne. Fra Efteraar til Foraar befordre uudblivelige Passatvinde de Söfarende fra Indien til Arabien, og i den anden halve Deel af Aaret tilbage igjen. Fra Arabien til Africa förer et smalt Stræde, og saaledes opnaaedes lettelig de Meroiske Stater, hvorfra Vejen snart banedes til Nilens frugtbare og tillokkende Egne.

Det er kun paa denne Vej og i de af Ægypter, Phoenicier, Cartaginenser, Græker og Romere efterhaanden besatte Egne af Africa at man finder Monumenter, der imponere ved en uhyre Storhed eller forlyste ved ædel Stil og mærkelig Kunst. De egentlige Æthioper: de ægte Negerfolk, have ingensteds efterladt sig slige Spor og overhoved ingensinde udmærket sig ved noget Slags national Literatur, höj Philosophie eller uddannet Mythologie. —

Vare da ikke Meroes og Ægyptens Æthioper af Negerarten? — ville vel mange indvende os. Denne Indvending havde nok ladet sig höre for en Snes Aar

siden, uden at nogen havde kunnet besvare den med Fynd. Til sand Lykke for Videnskab og Kunst (men uheldigvis kun alt for kort) har franske Hæres, Lærdes og Kunstneres Nærværelse i Ægypten, opdaget saare meget af dette særdeles mærkværdige Lands skjulte Skatte, og en stor Deel af dem ligger nu, i tro Afbildninger for Verdens Öjne. Blandt dem udmærker sig den store Mængde Sculpturer samt uudslettelige og utrolig vel conserverte Malerier, som endnu pryde beundringsværdige Levninger af Ægypternes Templer, Slotte og Begravelser, samt forestille historiske Begivenheder, som Feldtslag og andre krigeriske Tildragelser, Triumpher samt flere höjtidelige og religieuse Optog, Scener af det daglige Liv, alleslags Arbeider, Haandværker og mangfoldige hertil hörende Gjenstande. — Af disse uskatterlige Kunstværker lærer man: at Ægypternes höjere Stammer ikke vare af Negerarten eller lignede i Udseende den negeragtige Deel af de nuværende Kopter, men tvertimod de ægte Europæere og vestlige Asiater, i Legemsskikkelse, blomstrende Ansigtsfarve, langt Haar, græske Profiler o. s. v. — Derimod afbildes de laveste Kaster og ofte tillige Ægypternes Fiender, enten stridende eller som Fanger og bestemte til Henrettelse, som sorte med kort og kröllet Haar, samt i andre Henseender lignende Negrene. Videre finder man paa de ommeldte Malerier, foruden de lettelig kjendelige Araber, Folk afbildede, der i Udseende, Dragt og andre Henseender ligne Hinduer eller Inder af de överste Klasser, og denne Lighed anföres som overordentlig

treffende (ligesom den mellem gamle Afbildninger af ægyptiske og indiske Guddomme) af engelske, ja endog af indfödte indiske Reisende, som i Indien selv havde seet Magen til hine ældgamle Forestillingers Originaler. — Den samme Overeensstemmelse finder og tildels Sted mellem begge Folks gigantiske Monumenter af andre Arter, som Pyramider, Obelisker, Huler eller rettere vidtlöftige underjordiske Bygninger, udhugne i Klipperne o. s. v. — I Henseende til hine mærkværdige Malerier maa jeg især henvise til Heerens Beskrivelse over dem efter det store franske magelöse Pragtværk over Ægypten. som ogsaa haves her i Staden i den offentlige Classenske Bogsamling.

Som i Forbigaaende tager jeg mig den Frihed at pege hen til Heerens Anmærkning: hvorledes saa mange af de religieuse Forestillinger i det gamle Theben svare ganske til Hebræernes Helligdomme, efter de bibelske Beskrivelser: som Cherubim, Pagtens Ark, de hellige Lysestager, Skuebrödene, Offringerne o. s. v. — Det er ogsaa saare let at begribe hvorledes Ægypternes Kunstværker kunde tjene til Mönster for et Folk, der var opfödt i deres Land og hvis ypperste Stifter saa at sige var indlemmet i den Kongelige Familie, samt undervist i Præsternes Visdom og indviet i alle deres Hemmeligheder.

Det er i övrigt vist, at Ægyptens og det kultiverede Æthicpiens ældste Indvaanere vare raa og vilde Nomader af de ægte africanske Negerstammer, hvorimod det er meget at formode, at de bleve undertvungne af hvide, dannede, japhetiske Stammer, der be-

mægtigede sig Konge- Præste- og Kriger-Værdighederne paa en udelukkende Maade, og stiftede saaledes store Handels- og Helligdoms-Stæder i de benævnte Lande; derimod bleve de undertvungne Indfödte betragtede som Trælle, afskyede og undertvungne paa alle Maader, — netop ligesom det samme endnu skeer i Indien af de oprindelig hvide Kriger- og Præste-Stammer, der bevisligen staa i samme Forhold til deres negeragtige Undergivne, der vistnok ere nöje beslægtede med Indiens egentlige Aborigines, de frie hist og her adspredte Bjergfolk, hvis forskjellige Sprog ikke i ringeste Maade ligne de uddöde indiske (Sanskrit og Pali) eller deres Döttre, som staa i et saa erkjendt Forvandtskab med de europæiske Tungemaal.

Antage vi, hvorfor vi sandelig have mange Formodningsgrunde, at Inder, nedstammende fra Middelasiens Fjeldstrækninger, have stiftet Æthiopiens og dernæst Ægyptens cultiverede Stater, samt paa den anden Side, at Folk af selvsamme Herkomst have udbredet sig mod Vest og Nord og endelig nedsat sig i vore Skandinaviske Egne — saa have vi udfundet Aarsagerne til den yderst paafaldende Lighed, der undertiden möder os i Betragtningen af Sydens og Nordens Myther og Sprog, som naar Solguden f. Ex. hed i det ældste Ægyptiske *Fre* eller *Frej*, ligesom i Danmark, Sverrig og Norge; naar Öen *Phile* eller *Philej* kaldtes saaledes af det ægyptiske, persiske og islandske *Fil* en Elephant, hvorfor den i det sidste Sprog vilde have været kaldet *Filej* o. s. v.

Fra ægyptisk til græsk Mythologie bliver Overgangen saare naturlig, da vi vide at Kolonier, Kultur og Gudsdyrkelse have tildels taget den selvsamme Vey — rimeligvis førend Ægyptens, ligesom Indiens herskende Statsmænd, havde strængelig forbudt alle Udvandringer, uden Tvivl for at forebygge den Undergang der ellers maatte true de regjerende, för udenlands fra indvandrede Stammer, ved de undertvungne Ur-Indvaaneres billige Selvfölelse og undskyldelige Hævngjerrighed. Storbritanniens Styrere have nylig seet sig foranledigede til et lignende Forbud mod Udvandringerne til America, endskjöndt Oldbritterne for længst have glemt Romernes og Saxernes samt Saxerne Normannernes Jernaag. — Forunderligt er det hvorledes saa mange i vore Dage ansee betydelige Indvandringer fra Asien til Norden, — over en Strækning der ikke engang naar det ene norske Riges Længde — for urimelige og umuelige. Ansee de da vel Middelalderens uhyre men historisk beviste Folkevandringer for blotte Eventyr, og ere ikke enkelte Öjekast til det fjærne Amerikas kun 300-aarige europæiske Befolkning, som maaske om andre 300 overgaar Europa selv i Kultur og Magt, nok til at overbevise dem om deres Vildfarelse? Tag de sidste Aarsneses Historie fra disse Tvivlere, og de ville blindt hen paastaae at Haytis Negere ere oprindelige Americanere og sande Aborigines. Större Ret have vistnok ikke de af vore Dages Skeptikere som nægte Europas Befolkning fra Östen, trods Historiens, Tra-

ditionernes, Sprogenes og Mindesmærkernes unægtelige Overensstemmelse.

Grækenlands partielle Civilisering fra Ægypten synes at være en Undtagelse fra Regelen, men egentlig kom den dog, efter det foranförte, gjennem flere Omveje, fra det fjærne Östen. Vi maa her lægge Mærke til at Pelasgerne, hint Lands ældste Indvaanere, synes vel at kunne sammenlignes med det sydlige Europas Celter, samt med Nordens Finner og andre lignende Folkeslag, för de mere kultiverede Asers eller Gothers Ankomst. — Alle hine Ur-Indvaanere i Europa maa vel henföres til de ældste Udvandringer af vor Menneskerace fra Asiens Himmelbjerge. Efter at denne var bleven mere eller mindre dannet og cultiveret i Verdens mildeste Clima, dens skjönneste og frugtbareste Lande; dreve Krige, Statsomvæltninger eller andre os ubekjendte Aarsager, en Deel deraf paa Eventyr mod Vesten, i Syd- eller Nordlige Retninger. De klogere og kunstrigere overvandt snart de enfoldigere og raaere, skjönt langt flere i Tallet, ligesom enkelte Europæere Millioner Peruanere og Mexikanere, mange tusinde Aar derefter; saaledes maatte og Pelasgerne vige for Kaukasusboere, mueligen blandede med fjærnere Folkeslag, som Ægypter og Phænicier; disse sidstnævnte havde heller ikke nogen ringe Deel i Grækenlands Kultur, der saaledes blev det tildelt lige fra Asien, ei at omtale Phrygers, Lyders og andre paa den Kant tilgrændsende, mere forfinede Nationers veldædige Indflydelse. —

Endog i senere, ja i Hedendommens sidste Tider, havde Asien den störste Indvirkning paa Grækernes Religion, Philosophie og Gudsdyrkelsesmaade. Inders og Persers hellige Skikke gjenkjendes i de eleusinske og mithriske Mysterier, i Dionysos- og Phallus-Tjenesten m. m., som det her vilde være gandske overflödigt at opregne. Desuden vare de philosophiske Hovedsekters Stiftere blandt dem enten Asiatere af Födsel eller havde tilbragt en betydelig Deel af deres beste Leveaar, og saaledes indsamlet deres vigtigste Kundskaber i Österlandene, eller det af mange Grunde dertil henregnede Ægypten. — Vi vide nu, at hvad man gjennem Aarhundreder ansaa for at være oprundet i Hellas og det ejendommelig tilhörende, var kun laant fra Barbarerne, ligesom vi have de störste græske Forfatteres udtrykkelige Vidnesbyrd för os, at Hellenernes Kundskab om Guderne og deres Dyrkelse er indfört, men ikke opfundet der i Landet.

See vi nu hen til Nordens ældste Folkeslag af gothisk Oprindelse finde vi at dets Sprog i Grunden er nöje beslægtet med det græske, ligesom og Historien udleder disse Broderfolks Oprindelse fra de selvsamme Egne, nemlig den store kaukasiske Bjergstrækning og Landene ved det sorte Hav. Latinernes og deres Sprogs for en stor Del græske Oprindelse er noksom bekjendt. Det er da ingen Under, at disse samtlige Folkeslags Gude- og Verdens-Lære stemmer temmelig nöje overens, især da de alle efterhaanden have faaet og modtaget nye Meddelelser af denne Art fra Asien, deres fælles Födeland. —

Ved denne korte Udsigt, over Verdens os nogenledes bekjendte ældste Nationers og deres Religionsmeningers, hidindtil ofte miskjendte Sammenhæng, haaber jeg at have fremført et forelöbigt og nogenledes tilstrækkeligt Forsvar, for den Maade, jeg hidindtil har fulgt, og fremdeles ved given Lejlighed vil følge, i mine Forelæsninger, den nemlig: at henpege til paafaldende Ligheder mellem de ældste nordiike Myther og Troesmeninger paa den ene, samt de ægyptiske, asiatiske og græskromerske paa den anden Side.

Endvidere maatte det være mig tilladt at berøre kortelig en anden Hovedindvending, der ofte er bleven gjorte mod slige Sammenligninger: De asiatiske og europæiske Seders store Ulighed i Oldtid og Nutid. Hertil svarer jeg kortelig: Dels politiske og religieuse Revolutioner, dels de yderst forskjellige Klimaters Virkninger, have i en Tid af flere Aartusinder frembragt disse Uoverensstemmelser blandt Folk der oprindelig havde de selvsamme Seder. Saaledes bleve f. Ex. de fribaarne og frihedselskende Perser Asiens Undertrykkere og paadroge derved selv sit eget Folk Trældomsaaget; i de nyere Tider har Arabernes Jalousie smittet saavel den störste Del af Perser som af Inder, saaledes at et evigt Slör skiuler blandt dem det smukke Kjön for Fremmedes Öjne, da dog de faa Perser, der endnu bekjende sig til Fædrenes Tro, ganske foragte denne lave og unaturlige Skik, og det samme har efter troværdige Vidnesbyrd forhen været Tilfældet med Inderne, — saa at de altsaa heri dengang ganske fulgte Europæernes Sæder. — Det samme gjöre

endnu saavel Birmanerne, et mægtigt og talrigt Folk paa den östlige indiske Halvö, som Afganerne, et stort Bjergfolk af indisk-persisk Oprindelse, der tit har erobret de störste Naboriger, uagtet de have antaget den mahomedanske Tro. Blandt det sidstnævnte Folk seer man, ligesaavel som blandt Kaukasusboerne, Nordens ældste frie Folkeregjeringer, og tillige dets Sæder (forsaavidt Islamismen ikke har forandret dem) ligesom i et sandru Speil. — De fleste nærværende Hinduer eller Inder spise vel sielden Kjöd eller offre Dyr til Guderne, men der gives dog Undtagelser blandt dem, og vi vide af deres ældste Skrifter, at hine Handlinger, der nu ansees som afskyelige og ugudelige, för vare baade lovlige og hellige blandt det selvsamme Folk. Det er ikke fornödent at anföre flere Exempler af denne Art. Man behöver kun at forestille sig: at i vore Dage kunde den nyfrankiske Kirkestormer i Revolutionstiden, som bespottede frit og offentlig det allerhelligste, være en kjödelig Broder til Kapusineren, som ved Bön, Faste og frivillige Pinsler sögte at tækkes sin udvalgte Skytshelgen — ej at omtale de höjstforskjellige (katholske og protestantiske) Séder og Religionsskikke, blandt Folk af selvsamme Herkomst, f. Ex. i Tydskland. Dog tillader man sig maaske endnu at paastaa: at Perserne ikke ere i större Slægtskab med os Danske end de afrikanske Negre — blot paa Grund af de nu forskjellige Seder! — Man tager da hverken adskillige Aartusinders Adskillelse, eller de mange vigtige politiske og religieuse Omvæltninger, der i Midlertid have truffet begge Folk, i nogen alvorlig Betragtning. —

Længe har jeg næret grundet Haab om, at opmærksomme og kyndige Reisende engang vilde, i Dalene blandt det indiske Kaukasus, opdage Levninger af dets ældste Beboere, hvis Forfædre mueligen efterhaanden have udsendt erobrende Kolonier til Indien, Persien, lille Asien, Grækenland, det russiske Rige, Tydskland og Skandinavien. — Dette Haab er for mig i indeværende Aar, bleven saare meget bestyrket, ved at læse de i Elphinstones Reise til Kabul indrykkede Efterretninger om et hidindtil ubekjendt Folk, som fra Arildstid har været bosat i hine fra hele Verden afsondrede Dale og i de tilgrændsende Egne. — Dette Folk har nemlig en fuldkommen europæisk Ansigtsdannelse og udmærket skjön Legemsbygning. Mod andre Asiaters nuværende Skikke, bruger det Stole og Borde, avler megen Vin og drikker den af Sölvbægre, har Træ- og Sten-Billeder af Guder og Forfædre, taler et Sprog nærbeslægtet med det ellers uddöde Sanskrit, bringer Guderne blodige Offre paa de gamle Skandinavers Maade og helliger dem Fester, der erindre saavel om de oldgræske som de oldnordiske. De inddeles i mange smaa republikanske Stater efter Dalenes Beliggenhed, have Krigshære og ere aldrig endnu blevne undertvungne af de tilgrændsende mægtige Rigers mahomedanske Herskere, med hvis Undersaatter de i adskillige Hundrede Aar have afbrudt al Forbindelse. De ere saare krigerske og tappre, men dog meget gjæstfrie, godmodige, omgiængelige og muntre. I Krigen give de deres Arvefiender, de intolerante Mahomedanere, aldrig Pardon, men andre Fanger

gjöre de til Trælle, hvilke de dog behandle meget mildt o. s. v. — De Efterretninger vi have om dette yderst mærkelige Folk, ere hidindtil for Resten meget ufuldstændige, da de som vi have störstendels skyldes en af Elphinstone (engelsk Gesandt ved Afganernes Hof i *Kabul* i Aaret 1808) udsendt mahomedansk Geistlig, der sandelig ikke kan mistænkes for Partiskhed, til hine saakaldte *Kaffres* eller *Vantroendes* Fordeel; det lykkedes ham at opholde sig en rum Tid i hine ubekjendte Dale, og at nyde en saa mild og menneskekjerlig Behandling af dette saakaldte barbariske Folk, som han vanskelig, under lignende Omstændigheder, vilde have fundet blandt de höjere civiliserede Europæere. —

Jeg har tilladt mig denne forelöbige Udskejelse fra vort egentlige Æmne, fordi jeg haaber at den vil forberede os saaledes til vor forestaaende Vandring gjennem den oldnordiske Gude- og Aande-Verden, at vi der ville erkjende mangen en Gjenstand som ægte og værende paa sin rette Plads, hvilken vi ellers maatte have anseet for et nyt fremmed Blændværk, — eller — for ej at benytte os af Billedsproget: Vi ville kunne tydelig indsee, at visse Ideer, som Edda tillægger vore hedenske Fædre, ikke ere, som nogle nyere ville, falskelig paabyrdede dem af senere Kristne, efter vor Religions Grundprinciper, men at de tvertimod vare antagne af dem fra Arildstid, ligesaavel som af deres Fædre og Brödre: Indoskyther, Inder, Perser, Græker o. fl., om hvilke vi ved Historien have den allerfuldkomneste Vished for, at de ikke

have modtaget hine Lærdomme af Kristendommens Forkyndere *).

*) Nærmere Beviser for disse Sætninger findes i et Prisskrift over den gamle skandinaviske Religions Slægtskab med de asiatiske, især de indisk-persiske Troes- og Mythe-Systemer — kronet af det Kongl. danske Videnskabers Selskab, med dets, ved Hs. Excellence Geheime-Conferenzraad *Johan Bülow* til Sanderumgaard, Ridder af Elephanten etc., som Præmie udsatte, store Guldmedaille. — I dette Værk findes mine Kilder nöiagtigen anförte, men dets betydelige Omfang lægger endnu Hindringer i Vejen for dets Trykning og Fuldendelse, som i disse Tider vilde være saare kostbar. Nu melde ellers offentlige Blade, at den berömte *Alexander Humboldt* skal for Kongl. preussisk Regning foretage en videnskabelig Reise til de forommeldte tibetansk-indiske Bjergegne, "som "ansees enten for Menneskehedens Vugge, eller Kul"turens förste Hovedmiddelpunkt". Da Prof. *Rask* ogsaa, paa Kongl. Dansk Bekostning, nu reiser gjennem Rusland til Asien, og Britten Dr. *Henderson*, der har gjort sig saa got bekjendt med Island og dets ældgamle Sprog, ligesaavel som med det övrige Norden, desuden agter at bereise de nordlige og vestlige Kyster af det kaspiske Hav, kunne vi i sin Tid vente saare oplysende Efterretninger fra hine for Historikeren og Menneskegrandskeren saa mærkværdige Egne.

Trykt hos N. Georg Frederik Christensen.

R7

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
REFERENCE DEPARTMENT

This book is under no circumstances to be taken from the Building

form 410

RTD OCT 1 1915